ƏLƏŞRƏF NİFTİYEVİN KİTABLARININ BAŞLICA MƏZİYYƏTLƏRİ

Ələşrəf Niftiyevin ömrü dastanlara dönüb

Tanınmış ictimaiyyətçi Ələşrəf Niftiyevin ərsəyə gətirdiyi kitab və məqalələrin, təhlillərin və ədəbi rəylərin əsas mövzusu Azərbaycanımızın 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında qalmış doğma torpaqlarının azad olunmasında qəhrəmanlıq və şücaət göstərən döyüşçülərimizin cəsurluğu, müharibə və savaşlar zamanı yaşanan problemlərdir. Xüsusən də, ölkədə 1993-cü ilin ortalarına qədər yaranmış ağır vəziyyət, ulu öndər Heydər Əliyevin respublikamızda islahatlar zəminində gərginliyin aradan qaldırılması, xaosa və özbaşınalığa, daxildən parçalanmaya rəvac verənlərə qarşı siyasi-diplomatik gedişlər etməklə xalqın xilası yolunda, ölkənin gələcək inkişafı naminə qayda-qanunu bərpa etməsi, müxtəlif inteqrasiya layihələri həyata keçirməsi yolunda təxirəsalınmaz tədbirlər də onun yaradıcılığında əsas prioritetlərdir. Bu dövrdə xalqın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunmasına və diqqətin artırılmasına, gənclərin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi və onlar arasında sağlam həyat tərzinin formalaşması, cəmiyyətdə milli adət-ənənəlrin qorunub saxlanılması və digər problemlərin həllinə böyük inam yaradan məsələlər Ə.Niftiyevin kitablarının mühüm istiqamətidir. Ə.Niftiyevin məqalələrində əsas mövzu dövlətin qüdrətinin artması, Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması, Ermənistan-Azərbaycan-Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə birdəfəlik həll olunması problemlərinin aradan götürülməsi və beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi vəzifələrini ümummilli lider 2003-cü ildən istedadlı diplomat, siyasətçi, ölkənin dinamik inkişafının gələcək perspektivlərini dərindən təhlil edərək bacarıqla irəli aparması, bu vəzifələrin özü qədər inandığı siyasi varisi İlham Əliyevə tərəfindən uğurla tamamlanacağına zəmanət verməsidir. Ötən dövrdə bu müdrik xadim Azərbaycanın dövlət quruculuğunun banisi Heydər Əliyevin dediklərini bir daha sübut edir. Azərbaycanımızın beynəlxalq nüfuzu və əməkdaşlığı gündəngünə artır və bütün işlərimizdə irəliləyişlər sürətlənir.

Ə.Niftiyevin «Ömür yolu - nur yolu» kitabının redaktoru, tanınmış tənqidçi, filologiya elmləri doktoru Vaqif Yusifli kitaba müqəddimədə Ə.Niftiyevin şəxsiyyət və ədib olaraq müsbət cəhətlərini, potensialını göstərməsinə dair bu qiyməti aşağıdakı sözlərlə tamamlayır: «... Ələşrəf müəllimlə bağlı deyəsi sözlərim çoxdur... Masallının mədəniyyətinin dəyişməsində onun az da olsa xidmətləri və payı var. O, daxilən həmişə müstəqil olub, sözünü yerində və vaxtında deyib... Bu və digər səbəblərdən Ələşrəf müəllimin ömür nağılı həm sevincli, həm də bir az dramatik olsa da, həyat davam edir... Belə gözəl ziyalı və ağsaqqal insanlar rayonun, ölkənin fəxridirlər. Nə yaxşı ki, Ələşrəflər var, yoxsa dünyamız belə işıqlı olmazdı».

Həmin kitabda mərhum şair Qəni Bəxtəvərin Ələşrəf müəllimə ithafla yazılmış şeiri də yer alır:

Çox gördük dumanı, çox gördük çəni,
Dünyada yaşamaq deyildir asan.
Bu vətən, bu millət tanıyır səni,
Çünki kasıbların arxasındasan.

Hər sözdə, əməldə bütövsən, bütöv,
Qarşında tab tutmaz hər qaya, hər daş.
Sənin saf ürəyin çeşmədir, qardaş!

Daha sonra şair, yazıçı-dramaturq, bir sıra təltiflərin və Türkiyə ödüllərinin mükafatçısı Qardaş Əlişoğlu ilə Ələşrəfin ikinci cahan müharibəsi veteranları olmuş atalarının bir yerdə işlədikləri, şəxsi münasibətlərinin uzunmüddətli olmasına rəğmən yaxın keçmiş qonşu kimi müəllifi o, belə xarakterizə edir: «... Həmişə ziyalılıq zirvəsində yeri görünən və bu qiyafədə özünü təsdiqləmiş aqil, tamahsız və təmənnasız bir insan, ədəbiyyata, savada hörmət qılan və töhfə verən söz ustasıdır...»

Yuxarıda göstərdiyim kitab bir növ, avtobioqrafik stildə yazılıb, burada Ələşrəfin xeyli ziyalı dostlarının fikirləri və rəyləri cəmləşmişdir. Açığını deyim ki, Ələşrəf Niftiyevin bundan sonrakı «Oğul, bu «Qurana» and iç ki...» povesti onun ilk bədii əsəri olmaqla oxucuların sevimli kitabı kimi sınaqdan uğurla keçdi. Bu barədə xeyli rəylər, qiymətlər ondan xəbər verirdi ki, Masallı oxucuları kitabda adları bilərəkdən dəyişdirilmiş personajların kimliyini çox asanlıqla müəyyənləşdirmişlər və baş qəhrəmanın elə Ələşrəfin özü olduğunu yəqin etmişlər. Burada arxası və dayağı olmayan bir gəncin başda rayon rəhbəri olmaqla ləkələnməsi və şərlənməsi, haqsızlıq üzərində ədalətin bərpası səhnələri real olaraq inandırıcı qaydada qələmə alınmışdır.

Təsadüfi deyil ki, oxucu marağı nəzərə alınmaqla nasir təkrar nəşrə müraciət edir, tirajın min ədədlə çıxması ilə razılaşıb yenidən povesti əlavə tirajla nəşr etdirir və oxucülara çatdırır.

Hər kəsə mərhəmətlə, sevgi və qayğı ilə yanaşmaq aqillik əlaməti kimi hamı üçün faydalıdır. Atalar sözündən eşitmişik ki, körpə uşaqlar nə qədər kiçikdir, iməkləyə-iməkləyə və titrək kövrək addımlarla yavaş-yavaş ayaqlarımıza kimi dirənib-sarışaraq güc-bəla ilə dizlərimizə qədər cırmaq atır, gücü çatdığı qədər dişləməyə çalışır, astaca xoş zədələri bizə «bəxş» edirlər. Beləliklə, bizə dizimizə qədər ağrı verirlər. Böyüdükcə isə əziz balalarımız, nəvə-nəticələrimizin bəzisi imkan daxilində bütün qayğılarla əhatə olunsalar da, müəyyən qismi bir az yuxarı - öz boyumuza səmt və bənzər boy-buxuna çatarkən daha yüksək qayğılar, problemləri ilə bir sıra hallarda qüsurlu addımlarına görə ürəyimizə və beynimizə qədər sıxıntı, sancı və ağrı gətirir. «Eybi yoxdur, böyüyərlər, səhvlərini başa düşərlər», - deyirik. Ancaq övladlarımız lap 40-50 yaşında və ailəli olsalar da, bizim üçün yenə uşaq sayılırlar və beləcə, onlara istəyimiz tükənmir. Qoy əziz balalarımız, nəvə-nəticələrimiz xoşbəxt olsunlar, firavan yaşasınlar, Vətənimizə gərəkli vətəndaş kimi böyüsünlər və mənəvi borclarını yaxşıca yerinə yetirsinlər.

Əziz oxucu! Yuxarıda göstərdiyim fikirlər müəllifin «Uşaqlar üçün hekayələr» kitabı bu qayələrlə məzmununa görə çox dəyərlidir, uşaqlarımızın gələcəyi naminə hər kəsə nəsihətamiz və örnək hisləri ötürməklə xeyirxahlıq xidməti göstərir.

«Böyüklər üçün hekayələr» toplumu həyatdan götürülmüş zəngin müsbət təmayül alsa

da, burada yolunu azan, müftəxor, cəmiyyətə, ailəyə, tayfanın adına xələl gətirən əməllər də sağlam tənqidlə yanaşı ciddi məzəmmət edilir. Nəticə isə belədir: «Qınaq, əxlaq tənbehi, xəbərdarlıq qaydaları və böyüklərin, ağsaqqalların nəsihətləri əsasında nöqsanların və pis əməllərin təkrar olunmaması üçün belə halların ciddiliklə qarşısının alınmasında yubanmaq olmaz»!

Yazıçının «Həyatımın həqiqətləri» (2015), «Gərək sevəsən, sevilsən və sevindirəsən» (2020), «Hər kəs qədrini yaşar» (2016) kitabları barədə də rəylər hətta Türkiyənin «Gündəm», «24 saat», «Son söz», «Zəfər», «Van postası» qəzetləri, «Sizə və kultur çağlayanı» jurnallarında professor doktor İsa Qayacanın rəylərində oxuyuruq: «... Eleşref Niftiyev «Usta kalem sahibi olduğunu gösteriyor» işlənməsində düşüncelerini derin bilgi dolu görünüm içinde karşımıza çıxıyor... Bu güncel yarını, bundan önce dünenle bugün arasındakı düşünce körpulerinin sağlamlığını görmek deyil...»

Yuxarıda sadaladığım əsərlərdə müəllif yaxşıları unutmayıb, yaşatmağa qadir insanlardan nümunə götürərək zəngin və nüfuzlu ağsaqqal və ziyalılara hörmət qoymağı və dəyər verməyi oxuculardan - hamıdan rica edir. Hər kəsə qədirli olmağı arzulayır.

«Gərək sevəsən, sevilsən və sevindirəsən» kitabının adından məlum olur ki, hər bir insan bu üç çağırış başlığına əməl etsə, unudulmaz, yaxşıca sevsə, səmimi sevilər və əməlləri ilə də başqalarını sevindirər.

Ədibin xalq şairi Zəlimxan Yaqubun şeirindən sərlövhə götürülmüş «Vur-tut bu dünyada bir ömrümüz var» kitabında dünyasını dəyişənlər və hazırda yaşayan rayonumuzun bir neçə tanınmış şəxsiyyətləri barədə esselər hər kəsə verilən ömür payını mənalı keçirməyi, yaxşılardan nümunə götürməyi, insanlara qarşı mərhəmətli olmağı, böyüklərə və ustadlara ədəb-ərkan və ehtiramla münasibət bəsləməyin vacibliyini dönə-dönə nəzərə çatdırır.

«Yaxşılığa qoyulmayıb tərəzi» (xalq şairi Söhrab Tahirin təbirincə) əsəri xeyirxahlıq, mehr-məhəbbət və sevgi nümayiş etdirmək, imkan daxilində kimsəsiz və imkansızlara əl tutmaq kimi əməlisaleh olmaqla mövcud imkanları və şərait daxilində hüdud və tərəzi qoyulmadığı müdrik kəlamı konkret faktlarla çözməyə çalışır.

44 günlük müzəffər qələbəmizdən hələ bir-iki ay ötməmiş Ə.Niftiyevin «Qisas qiyamətə qalmadı» kitabı hazır oldu. Yerli faktlarla müşayiət olunan Azərbaycan-Ermənistan-Qarabağ münaqişəsi, ərazi bütövlüyümüzün qorunması və torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasında igidlik göstərən döyüşçülərimiz barədə burada məlumat verilir. «Mənə qəhrəman deməyin, əsl qəhrəmanlar şəhidlərimizdir» kitabı da eyni vaxtda Vətən müharibəsi qazisi, 4 medala layiq görülmüş Cavid Nurinin birgə müəllifliyi ilə işıq üzü gördü. Kitabdan bir epizod: «Vətən müharibəsinə könüllü yazılan Füzuli, Horadiz, Qubadlı, Xocavənd, Şuşa ətrafında döyüşlərdə yaralanaraq ordudan tərxis olunduqdan sonra əvvəlki hərbi hissədə xidməti zamanı yadda saxladığı Vətən müharibəsi, şəhid, cəbhə qardaşı olmuş Mahmudlu Babəkin atasını ziyarət edir. Məlum olur ki, ata özü birinci Qarabağ savaşının qazisidir»... Belə ata-oğulun, iki qardaşın düşmənə qarşı döyüşlərdə birlikdə vətənpərvərlik hərəkətlərinə dair çoxlu misallar gətirmək olar. Budur tərbiyə, budur nəsillərin estafeti! Budur yeniyetmə və gənc nəslin ibrət götürəcəkləri vətəndaş mövqeyi və qeyrət nümunəsi!

Müəllifin adlarını və münasibət bildirmədiyim kitabları barədə respublikadan kənar dərc olunmuş iri həcmli məqalələri və tərcümələri Ələşrəf müəllimin yaradıcılığını səciyyələndirən böyük qiymətdir. O, bu yazılarında insanlıq, ağsaqqallıq və ziyalılıq amillərinə, milli-mənəvi dəyərlərimizə hörmətlə yanaşmağa, adət-ənənələrimizi qoruyub yaxşılarını yaşatmağa və müsbət təcrübəmizlə sayıldığımız tolerantlıq və multikultural dəyərlərimizi beynəlxalq səviyyədə tanıtmaq, gənc nəsli vətənpərvərlik ruhunda, dövlətçiliyimizə sədaqət nümayiş etdirmək amalında yaşamaq tövsiyələrini və s. zəruri mövzuları həvəslə oxucuya çatdırmağı bacarır.

Ələşrəf müəllimin ömür yoluna, cəmiyyətdəki mövqeyinə və nüfuzuna, hər yerdə hörmətlə qarşılanmasına həqiqətən mən də qibtə edirəm. Məqalələrimdə vaxtaşırı onun əhatəsində toplanmış və ünsiyyət saxlamış alimlər, ağsaqqallar və Masallıdan olan başqa ağsaqqaldan onun barəsində bir neçə söz eşitməyi də unutmadım. Belə ki, həmsöhbətlərimdən «Bir sual və bir cavab» dialoqumu sonda qısaca qəzetin oxucularına təqdim edirəm:

Sual: - Ələşrəf Niftiyevi necə tanıyırsınız?

Musa Quluzadə, tarix elmləri doktoru, professor, yaradıcı ziyalı:

«Ələşrəflə hər görüşümüzdən ləzzət alıram. Həmişə də beləcə, onunla xoş təəssüratla ayrılırıq».

Həsənbala Sadıqov, tarix elmləri doktoru, professor, Ələşrəf müəllimin keçmiş şagirdi:

«O, mənim sevimli müəllimim olub. Yaxşı insan, gözəl ağsaqqaldır, belə müəllimimi heç vaxt unutmuram».

Səyyad Quliyev, təqaüddə olan müəllim, rayon Ağsaqqallar Şurası İdarə Heyətinin üzvü:

«Dostumuz Ələşrəf Niftiyev xeyirxah, savadlı və prinsipial mövqeli bir şəxsiyyətdir».

Hacı Mirəyyub Əliyev, rayonun Ərkivan qəsəbəsi üzrə ağsaqqal nümayəndəsi:

«Hörmətli ağsaqqalımız və ibadət sahibi olmuş, halal zəhmət adamı, rəhmətlik atası Nuru kişi kimi əsl kişi oğludur bizim Ələşrəf müəllim».

Abdin Musayev, həmyaşıdı, ağsaqqal, Masallı şəhər sakini:

«Uşaqlıqdan işgüzar, əməksevər, sabit xarakterli xeyirxah insan kimi tanıyıram».

Ə.Niftiyev barədə silsilə yazıları redaksiyaya böyük minnətdarlıq hissi ilə təqdim etdi:

✍ **İbrahim Şükürov,**
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü